

VOYNICHUV RUKOPIS

NEJZÁHADNĚJŠÍ KNIHA SVĚTA

Edice

ENIGMA

VOYNICHŮV RUKOPIS

aneb

NEJZÁHADNĚJŠÍ KNIHA SVĚTA

VOYNICHŮV RUKOPIS

aneb

NEJZÁHADNĚJŠÍ KNIHA SVĚTA

Faksimile Voynichova rukopisu, vycházející při příležitosti
100. výročí jeho objevení W.M. Voynichem.

Copyright © JUDr. Jitka Lenková & F.R. Hrabal-Krondak, 2012.

Copyright © Bibliography, Footnotes & Layout F.R. Hrabal-Krondak.

Copyright © RI-EL / CAD Press, Bratislava 2012.

Editor F.R. Hrabal-Krondak. Sazba / grafické zpracování Jakub "Sysel" Hrabal.

Faksimile „Voynichova rukopisu“ přetiskujeme s laskavým svolením Beinecke Rare Book and Manuscript Library (Yale University), jež uchovává originál ve svém depozitáři.

Vydalo nakladatelství

C A D Press

Ľuda Zúbka 23 – Dúbravka

BRATISLAVA 411

SR 841 01

tel: (00421) 903 159 404 / 0911 90 28 90

E-mail: info@cadpress.sk * info@cadpress.cz

Web: <http://www.cadpress.sk>

e-shop: <http://www.cadpress.cz>

ISBN 978-80-88969-60-0

Obsah

TAJEMSTVÍ VOYNICHOVA RUKOPISU	9
Úvod.....	9
I. OBJEVENÍ RUKOPISU.....	11
II. CHARAKTERISTIKA RUKOPISU.....	15
Popis rukopisu	15
Doba a místo vzniku.....	15
Obsah rukopisu, náměty kreseb.....	17
Použité písmo	18
III. JAZYK RUKOPISU	25
Umělý jazyk	25
Enochiánština	31
Orientální teorie.....	34
Čeština	38
Ukrajínština / staroslověnština	38
IV. RUKOPIS A JEHO LIDÉ.....	41
Roger Bacon (1214-1294)	41
Angelo z Florencie (c.1322-1408).....	44
Jan z Lazu neboli Johann von Laaz (*1399?)	45
Pietro Andrea Mattioli (1501-1578).....	46
Rabbi Jehúda ben Becalel Lów zvaný Maharal mi Prag (1512-1609)..	49
Bavor Rodovský z Hustiřan (1526-1600).....	51
Tadeáš Hájek z Hájku (1525-1600)	52
John Dee (1527-1608).....	53
Edward Kelley (1555-1597?)	58
Michael Sendivoj (1566-1636).....	60
Rudolf II. (1552-1612).....	62
Vilém z Rožmberka (1535-1592).....	65

Antonín Michael z Ebbersbachu (†1593).....	66
Václav Lavín z Ottenfeldu (c.1550-1602).....	66
Michael Maier (1568/9-1622)	67
Martin Schaffner (1564-1608).....	68
Jakub Horčický z Tepence (1575-1622)	69
Jiří Bareš (c.1590/95-1665/6)	72
Johannes Marcus Marci de Kronland (1595-1667)	74
Athanasius Kircher (1601/02-1680).....	75
Jakub (Jakob) Kurz von Senftenau (†1600)	77
Rafael Soběhrd Mnišovský (1580-1644)	78
Ján Jesenius / Jessenius (1566-1621)	79
Bohuslav Alois Balbín (1621-1688).....	80
Petrus Beckx (1795-1887).....	81
Howard Phillips Lovecraft (1890-1937).....	82
Neznámý duševně nemocný či osoba ve změněném stavu vědomí.....	84

V. ZAKÓDOVÁNO NAVĚKY?	89
Trithemiovy kódy	89
Cardanova tabulka	97
Petersenova konkordance	99
Dědictví katarů (albigenských).....	99
Dílo Jana z Lazu šifrované pomocí kabalistické gematrie?.....	101
Landiniho spektrální analýzy.....	103
Sbírka horoskopů.....	103
Pracovní deník	105
Americká teorie	106
Elixír nesmrtelnosti nebo podvrh	109
Grimoár.....	109
Dílo tajné společnosti	110
Mimozemská teorie	114
Záznam písně.....	116
Deset slepých uliček	116

VI. MOŽNÉ INTERPRETACE NĚKTERÝCH VYOBRAZENÍ	117
Slunečnice a jiné rostliny	117
Zvířata	118
Pozoruhodné koupele	119
Hrady a zámky	119
Zvěrokruh a kalendář.....	120
Plejády.....	121
VII. BÍLÁ MÍSTA A OTAZNÍKY	123
VIII. VOYNICHŮV RUKOPIS NENÍ SÁM	127
Nápis na obraze Bílé paní.....	128
Pernštejnský nápis	133
Značky na Markomance	137
Etruský otazník.....	140
Vinčanské písmo	146
Rohoncký kodex.....	147
Středomořská záhada.....	150
Elamština	154
Mayské kodexy	156
Tajemné kohau rongo-rongo	158
Pečetidla z Harappy	160
BIBLIOGRAFIE – POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	161
Knižní publikace české a slovenské	161
Knižní publikace cizojazyčné.....	162
Články v periodikách a sbornících	174
Vybrané internetové stránky věnující se Voynichovu rukopisu.....	176
VOYNICHŮV RUKOPIS (Kompletní faksimile)	177

TAJEMSTVÍ VOYNICHOVA RUKOPISU

Úvod

Když před časem padla otázka, jakou historickou čarodějnickou knihu by stálo za to vydat, odpověď se nabídla sama – Voynichův rukopis. Nedá se sice s naprostou jistotou říct, že to je kniha čarodějnická, zcela jistě to ale je vůbec nejzáhadnější rukopis na světě. Je totiž napsána dosud neznámým jazykem a zatím nerozluštěným písmem doplněným ilustracemi, jejichž význam můžeme jen hádat. Nevíme, kdo byl autorem tohoto rukopisu a ani neznáme celou jeho historii. Fakta, která jsou o rukopise známá, související poznatky četných badatelů, kteří se jím dosud zabývali, i některé vlastní postřehy, jsem se pokusila shrnout v následujícím stručném, ale zároveň pokud možno vyčerpávajícím a přehledném komentáři, a to hlavně proto, abych ušetřila čas těm z vás, které rukopis zaujme natolik, že se pokusíte, stejně jako mnoho jiných, o jeho rozluštění.

Na tomto místě je nutné výslovně upozornit na skutečnost, že účelem tohoto úvodu je pouze všeobecné uvedení do problematiky, včetně rekapitulace nejdůležitějších hypotéz o vzniku a smyslu předkládaného rukopisu, jakož i historie bádání v tomto směru, aby i neinformovaný čtenář měl aspoň hrubou představu o podstatě dokumentu, jenž získává v podobě autentického faksimile. Tato úvodní studie nemá, a vzhledem k rozsahu a formě ani nemůže mít, ambici suplovat monografii shrnující celou historii bádání a veškeré analýzy, hypotézy a poznatky získané desítkami vědců i amatérských badatelů celého světa během posledního století. Jelikož kromě desítek zahraničních publikací, vyšlo i v češtině několik knih, věnujících se Voynichovu rukopisu aspoň částečně, a dlouhá řada článků zabírajících se – více či méně seriózně a fundovaně – obšírněji jednotlivými aspekty zkoumání rukopisu, včetně různých mystifikací a slepých uliček, nemá ani smysl je zde v plném rozsahu opakovat.

Pro ty nejzvědavější a nejnadšenější jsme připojili – mimo obsáhlé bibliografie – i adresy internetových stránek¹, které obsahují jak aktuální údaje o výzkumu Voynichova rukopisu, tak mnohé teorie rozvinuté do podrobností výrazně přesahujících rámec tohoto komentáře. Ty hromady různých spekulací by vás neměly znervóznit, protože při luštění Voynichova rukopisu, byť s ním začnete až teď, máte pořád stejnou naději na úspěch jako kdokoliv od roku 1912, kdy tento zapomenutý spis znovu spatřil

---

¹ Na tomto místě je třeba zmínit především stránky českého badatele Jana B. Hurýcha, jenž se zkoumání rukopisu, včetně konzultací a diskuzí se zahraničními badateli, věnuje již od r. 1997: <http://hurontaria.baf.cz/BETA/rukopis0a.pdf> a <http://hurontaria.baf.cz/enigma/>

světlo světa. Možná je vaše naděje o něco větší z toho důvodu, že některá bezpečně zjištěná fakta ukazují na možný český původ rukopisu.

Největší radost mám ale v této chvíli z toho, že každý, kdo teď drží v ruce tuto knihu, vycházející ke 100. výročí jejího znovuobjevení, byť o Voynichově rukopise třeba až do této chvíle vůbec nikdy neslyšel, si může donekonečna listovat jeho stránkami ve skutečné velikosti a uvažovat o tom, co jím chtěl asi autor říct, což ostatně byl hlavní záměr vydání této knihy.

Jsem přesvědčena o tom, že pokud někdy někdo Voynichův rukopis opravdu rozluští, bude to Čech. Nejen proto, že rukopis možná i Čech napsal, ale třeba i z toho důvodu, že mezinárodní loterijní společnosti prý zkoušejí nové typy svých her právě u nás. Protože když na jejich systém nepřijdou Češi, tak už nikdo. Jsme prostě národ jak přemýšlivý, tak hravý, což jsme už mnohokrát dokázali. Když se nám dá šance. I když největší naděje vkládám do našich botaniků, astronomů, astrologů, odborníků na dějiny alchymie, historiky vůbec a zvláště pak do členů společnosti Mensa, a v duchu doufám, že si na tuto knihu najdou chvíli čas, rozluštění Voynichova rukopisu může být i okamžikem záblesku inspirace kohokoliv, kdo rukopis otevře.

Autor příslušného hesla v internetové encyklopedii Wikipedia nazval Voynichův rukopis „*svatým grálem historické kryptografie*“. Výstižnější charakteristiku se mi zatím objevit nepodařilo a tak jen dodám – hodně štěstí.

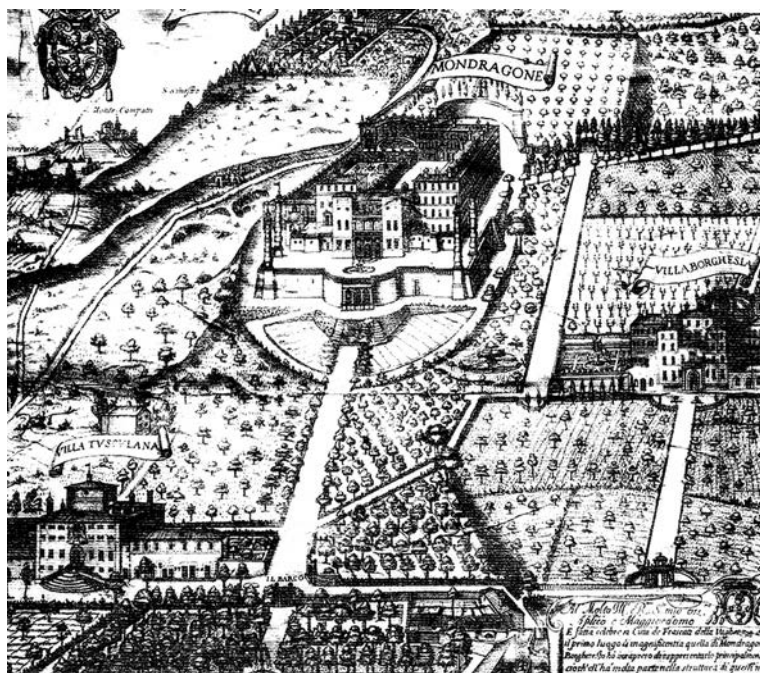
Poznámka editora k označení reprodukcí faksimile:

Jelikož se rukopis nedochoval v ucelené podobě (a některé strany jednoznačně chybí), jakož i proto, aby čtenáři naší knihy mohli bez komplikací využívat zahraniční prameny, jsou jednotlivé strany faksimile číslovány / označeny původními identifikátory pod nimiž jsou evidovány v Beineckeově knihovně (Beinecke Rare Book and Manuscript Library) a označovány v zahraničních publikacích – např. 20v, 20r atd. (Levá či rubová stránka v otevřené knize se obvykle označuje písmenem **v** [z latin. *verso* – rub, protilehlá]; pravá čili lícová stránka pak písmenem **r** [z lat. *recto*].

V případě vícestránkových rozkládacích folií, kdy přetiskujeme kromě celkového vyobrazení navíc i detailní kopie jednotlivých stran, jsou tyto reprodukce označeny čísla doplňujícími identifikátor folia – tj. např. 69v**1**, 69v**2**, 69v**3** (číslováno vždy zleva doprava).

I. OBJEVENÍ RUKOPISU

Rukopis dostal svoje jméno podle amerického antikváře a sběratele knih polského původu Wilfrida M. Voynicha (čti Vojnič). Ten na své výpravě za zajímavými úlovkami navštívil roku 1912 i vilu Mondragone ve Frascati nedaleko Říma, která až do roku 1953 sloužila jako jezuitská kolej. Jezuité chovali ve vile sbírku různých starých knih a mezi nimi i tento rukopis. V roce 1912 bylo naléhavě nutné vilu opravit a potřebné prostředky měly být získány prodejem části knih a rukopisů. Tehdy se Voynichovi podařilo jich asi třicet odkoupit (prostřednictvím mondragonských jezuitů, bratří Stricklandů²), mezi nimi i rukopis, který od té doby nese název Voynichův. Na tři stovky dalších rukopisů od knihovny odkoupil sám papež a daroval je Vatikánské knihovně. Kdyby se mezi nimi ocitl i Voynichův rukopis, asi bychom se o něm už nikdy nic nedozvěděli. (Bůhví, kolik takových pokladů Vatikánská apoštolská knihovna skrývá.) Naskýtá se samozřejmě otázka, proč se jezuité i papež tohoto podivného rukopisu vzdali. Byl to omyl, který už později nemohli napravit? Oříšek, který už nemínili dále louskat a který vydali veřejnosti v plen v přesvědčení, že když ne oni, tak už ho stejně nikdo jiný nerozlouskne? Nebo to byl záměr, aby se rukopis dostal mezi širokou veřejnost? Či jenom výhodně prodali kopii spisu, jehož originál je sčezten na bezpečném místě? Vždyť jenom podle pouhého počtu pravděpodobností měl rukopis desetkrát větší naději, že skončí ve Vatikánské knihovně než u Voynicha.

Vila Mondragone

² Prefektem Giuseppem Strickland-Scerberrasem a jeho bratrem Fra Paolem Strickland-Scerberrasem.

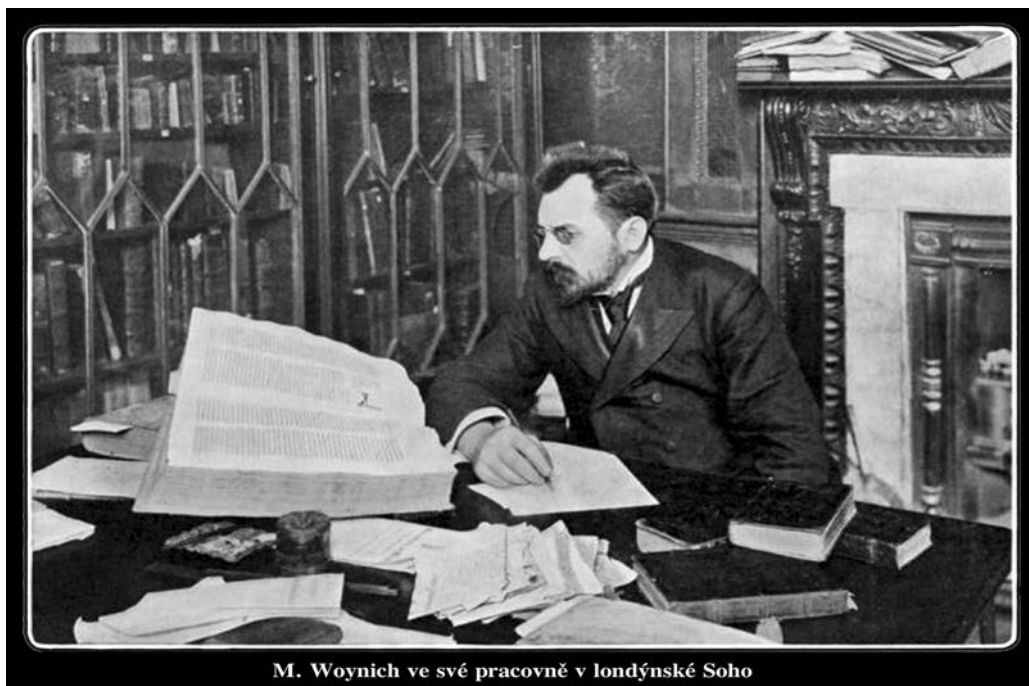
Wilfrid M. Voynich (1865-1930)

Objevitel slavného rukopisu se narodil jako Michal (Michail) Habdank-Wojnicz v západolitevském městečku Telšiai³, tehdy součásti carského Ruska. Studoval na univerzitách ve Varšavě, Petrohradu a v Moskvě lékárnictví a chemii a aktivně se zapojil do proticarského hnutí. Zatímco jeho spolubojovníci Piotr Bardowski a Stanisław Kunicki byli roku 1886 popraveni, Voynich vyvázl jen s trestem vyhnanství na Sibiři. Z něj se mu podařilo roku 1890 uprchnout a posléze "špinavý, hladový a bez peněz" doputoval přes Hamburk do Londýna.

Mladý Voynich (1885)

Tím skončila dobrodružná část jeho života. Po revolučním mládí si Voynich poangličtil jméno a vydal se na dráhu spořádaného občana a seriózního obchodníka s knihami a antikváře. V roce 1893 se v Londýně oženil a roku 1898 si zde otevřel první vlastní obchod s knihami, další potom roku 1914 v New Yorku. Následující léta Voynich vyplnil pilnou prací, intenzivně se věnoval starým tiskům, katalogizoval je a napsal o nich řadu odborných pojednání. Rukopis, který nese jeho jméno, mu však zůstal hádankou až do konce života.

M. Voynich ve své pracovně v londýnské Soho

³ hlavní město regionu Žemaitsko.

Z dostupných, víceméně mlhavých informací ohledně přesunu rukopisu do Voynichova vlastnictví je zřejmé, že i samotné okolnosti prodeje doprovázely tajemné, či přinejmenším nejasné okolnosti, o nichž ani Voynich, ani jeho žena nechtěli až do smrti příliš hovořit. Traduje se, že celá transakce byla uskutečněna pod slibem naprostého utajení a toto tajemství bylo částečně porušeno až dopisem paní Ethel Voynichové jejích spolupracovníci, slečně Nillové, napsaným na smrtelném lůžku, v němž Nillové dává plnou moc k uveřejnění Voynichovy korespondence s jezuity. Šlo o dopisy mezi ním a bratry Stricklandovými.

Ethel Lilian Voynichová

Wilfrid M. Voynich

Voynich si rukopis ponechal a zabýval se jím až do své smrti v roce 1930. I jeho manželka, Ethel Lilian Voynichová⁴, rukopis opatrovala až do konce života, dalších třicet let. Poté ho zdědila její tajemnice Anne M. Nillová, která ho v roce 1961 prodala za 24 500 dolarů dalšímu newyorskému antikváři H.P. Krausovi. Ten si rukopis cenil na 160 000 dolarů, ale kupce na něj nenašel. Nakonec se ho v roce 1969 rozhodl darovat univerzitě v Yale, kde je dodnes uchováván v Beinecke Rare Book and Manuscript Library (Beineckově knihovně vzácných knih a rukopisů) pod katalogovým číslem MS 408.

---

⁴ Později známá spisovatelka a hudební skladatelka. Shodou okolností byla dcerou slavného britského matematika a filosofa George Booleho, objevitele základů moderní aritmetiky a zakladatele matematické logiky, na kterých stojí dnešní informatika; od jeho myšlenek vedla posléze cesta k základům programování a umělé inteligenci. Pozn. editora.

II. CHARAKTERISTIKA RUKOPISU

Popis rukopisu

Rukopis (kodex) má poměrně malý rozměr, 7x10 palců (tj. cca 16 x 23,5 cm), ale čítá na 234 stran a je tak téměř pět centimetrů silný. Je to spisek bez desek, pokud rukopis desky někdy vůbec měl, jsou ztraceny, možná i úmyslně zničeny. Historie Voynichova rukopisu je plná mezer, není vyloučeno, že byl třeba i ukraden a desky zničeny, aby nemohl být zjištěn původní majitel díla. Sám rukopis se skládá ze 17 sešitů stejného charakteru s různým počtem listů (původně měl zřejmě 272 stran), z nichž některé mají rozměr několikanásobku běžné stránky rukopisu (18x18 palců) a jsou poskládány na rozměr rukopisu. Titulní list nebo úvod chybí. Listy jsou číslovány arabskými číslicemi od 1 do 166. Předpokládalo se, že rukopis mohl takto dodatečně (?) očíslovat John Dee, ale nejspíš tomu tak není. Polský badatel Rafal T. Prinkle zjistil, že číslice 8 je v rukopise psána od zdola nahoru, takže jako první je napsána levá část dolní poloviny číslice, následuje pravá horní část, levá horní a pravá dolní. Dee psal své osmičky novějším způsobem, sice stejným směrem, ale začínal nahoře (levá horní část, pravá dolní, levá dolní a jako poslední pravá horní). Není pravděpodobné, že by jeden jediný rukopis, byť tak pozoruhodný, vyznamenal tím, že by v něm číslice psal úplně jinak, než byl zvyklý. Stereotyp psaní číslic bývá navíc velmi zažitý a je nesnadné ho překonat. Upřímně řečeno, proč taky. Rukopis tedy musel očíslovat někdo jiný, než Dee, někdo, kdo byl zvyklý psát osmičky „postaru“. Mohl to být třeba i jeho druh Edward Kelley. Kromě jednotlivých listů jsou očíslovány i některé sešity, a to na první nebo poslední straně. Některé listy (12, 59-64, 74, 91-92, 97-98, 109-110) zjevně chybějí. Je také možné, že další listy, případně celé sešity, se ztratily ještě předtím, než byl rukopis svázán. Rovněž je možné, že jde o část či pozůstatek podstatně většího díla.

Rukopis je napsán brkem, kterým jsou nakresleny i obrysové linky kreseb. Zdá se, že kresby byly vybarveny až dodatečně, místy velmi nepřesně a hrubě.

Doba a místo vzniku

Podle způsobu provedení kreseb v rukopise se obecně předpokládá, že místem jeho původu je Evropa, nejspíše Itálie, anebo alespoň, že jeho autor byl Evropanem (podle dalších indicií je pak autorství často připisováno některému z českých – resp. v Čechách žijících – učenců).

Dlouhou dobu se všichni badatelé zabývající se Voynichovým rukopisem mohli spoléhat jen na "kvalifikovaný odhad", podle něž bylo dílo datováno do 15.-17. stol. Jedním z vodítek bývají obvykle oděvy vyobrazených osob, ty jsou zde však bohužel zobrazeny nahé, bez oděvu. Není také vyloučeno, že Voynichův rukopis není originálem, ale „jen“ kopií (opisem) původního staršího díla, případně dokonce opisem opisu. Tomu by odpovídalo to, že v rukopise nejsou žádné zjevné opravy ani poznámky po okrajích, jak to bývá v originálech anebo v konceptech. Písař (nebo podle vzhledu pís-

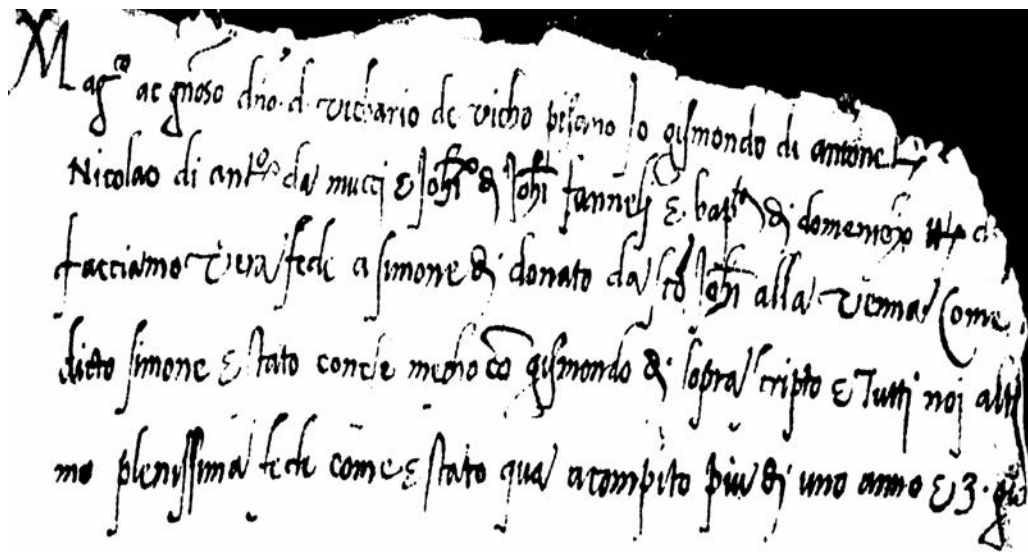
ma dva či více písařů) tedy opsal(i) předlohu rovnou „načisto“. V tom případě by mohlo být stáří původní předlohy ještě o několik set či dokonce tisíc let vyšší, protože stejným způsobem se podařilo až dodnes dochovat například některé antické spisy.

Erwin Panofsky, odborník na Albrechta Dürera (1471-1528), který studoval Voynichův rukopis ve třicátých letech minulého století, je přesvědčen o tom, že rukopis vznikl někdy kolem roku 1470, nejpozději začátkem 16. století, a to v Německu. Že by to byl dokonce výrobek přímo z Dürerovy dílny? Je známo, že císař Rudolf II. byl velkým obdivovatelem A. Dürera a jeho díla pilně sbíral.

Odborník na středověké herbáře Sergio Toresella⁵ se domnívá, že Voynichův rukopis vznikl kolem r. 1460, a to v Itálii. Usuzuje tak podle podobnosti mezi písmem Voynichova rukopisu a italským písmem z tohoto období, tedy písmem humanistickým⁶.

Quismod tempot incididunt ut laboſt & dolofſt magna aliqua.
ut enim ad minim vniam, quis noſtſud exſtitacion ullamco
laboſt niſi ut alquip ex ea commodo conſequat. diuſ acat

Středověká beneventána, používaná do 16.stol. v Itálii a Dalmácii

Písmo humanistické

⁵ Viz Sergio Toresella: *La bibliografia degli antichi erbari: metodologia e problemi*. Milano 1988.

⁶ Srov. James Wardrop: *The Script of Humanism: Some Aspects of Humanistic Script 1460-1560*. Oxford University Press, New York 1963.

Průlom do řešení tohoto problému teprve v nedávné době vnesly moderní vědecké metody, a vlastně je škoda, že až nyní, když se tak mohlo stát už daleko dříve. Jak je možné, že datace rukopisu pomocí radioaktivního izotopu uhlíku C14 v rukopise byla provedena až v únoru roku 2011, když je tato metoda známa přes šedesát let? Nicméně konečně se tak stalo a tým vedený Gregem Hodgkinsem dospěl k názoru, že pergamen rukopisu byl ze zvířecích kůží vyroben v letech 1404 až 1438. Zároveň bylo zjištěno, že pergamen byl popsán krátce poté, co byl vyroben, tedy přibližně v tomtéž období.

Tomu odpovídá také zjištění Josepha Barabeho⁷, který se zaměřil na použité inkousty a barvy a použil k jejich výzkumu světelný mikroskop, spektrografii a krystalografii.⁸ Zjistil, že inkoust je vyroben z duběnek, jako modrou barvu použil autor drcený azurit, že na hnědých a červených odstínech má svůj podíl železo a na okrových hematit. Jako pojídlo byla použita arabská guma. Tyto materiály odpovídají těm, které se používaly v 15. a 16. století, a naopak nebyly zjištěny žádné materiály z pozdější doby, nasvědčující například možnosti podvrhu z 19. nebo 20. stol. Barvy byly podle Barabeho kupodivu aplikovány s velkou pečlivostí, byť výsledné kresby působí jako ledabylé a naivní.

Pokud se spolehne na tyto závěry odborníků a přijmeme za své, že Voynichův rukopis nebyl vytvořen před rokem 1404, mohli bychom jako autory vyloučit všechny osobnosti, které se tohoto roku nedožily. Neřešíme tím však ten případ, že Voynichův rukopis sice vznikl až po roce 1404, ale jako opis staršího díla, např. spisu Rogera Bacona. Není také vyloučeno, že i pokud je rukopis opravdu starý nejméně čtyři století, nevznikl od prvopočátku jako podvrh.

Obsah rukopisu, náměty kreseb

Kosmická tělesa, hvězdy, souhvězdí, nahé ženy, neznámé rostliny zakreslené však typickým „herbářovým“ způsobem, alchymie, lékařství – cosi jako recepty nebo horoskopy? V celém rukopise však není jediná obecně známá alchymická značka, rovněž astronomické (astrologické?) nákresy neodpovídají způsobu, jak byly (a jsou) horoskopy obvykle zakreslovány. Ve většině případů to vypadá, jako by nejprve vznikly kresby a ty byly dodatečně doplněny textem, který je „obtéká“. Některé obrázky jsou opatřeny popiskem – slovem ve vojničtině, které se potom objevuje i v textu kolem obrázku. Na stránkách s rostlinami se nahoře vyskytuje slovo, které by mohlo být názvem vyobrazené rostliny. Výskyt toho slova je omezen jen na tu jednu stránku, na jiných se neobjevuje. Na jiných místech ale mohly být ony podivné kresbičky k textu přidány jenom proto, aby čtenáře svedly na scestí a zcela ho zmátly pokud jde o obsah textu. Přesto to vypadá, že na pouhé „matení čtenáře“ by daly takové kresby svému autorovi přece jen příliš mnoho práce.

---

⁷ vědecký pracovník a ředitel sekce vědeckých zobrazovacích metod společnosti McCrone Associates.

⁸ Analýza byla vypracována na základě objednávky Beineckeovy knihovny v laboratořích McCrone Associates ve Westmontu, Ill. a Sterling Memorial Library v Yale – ve spolupráci s vídeňským Institutem pro umění a technologie (Institut für Kunst und Technologie, Universität für angewandte Kunst) a firmou ProOmnia v lednu 2009 (projekt MA 47613, oficiální zpráva z 1.4.2009). Pozn.editora.

Použité písmo

Je zcela unikátní, dosud se nikde na světě nepodařilo objevit jiný zápis psaný stejným druhem písma. Předpokládá se, že abeceda rukopisu je hlásková, přičemž je možné rozoznat 19-28 „písmen“. Je také možné, jak prokázala počítačová analýza, že rukopis je sepsán dvěma různými jazyky a používá více než jedno písmo, což by naznačovalo možnost existence podvojně šifry. S touto teorií přišel v sedmdesátých letech 20. století Prescott Currier a přednesl ji na neformálním kongresu NSA (National Security Agency) ve Washingtonu. Každý dvojlist rukopisu byl podle něj napsán buď Voynichem A nebo Voynichem B a dvojlisty psané tímž jazykem byly řazeny k sobě. Pouze „herbářová“ část rukopisu je psána oběma druhy písma a jazyka současně a je tak jejich směsí. Podle Curriera proto rukopis psaly nejméně dvě různé osoby, dokonce jich ale mohlo být i více, pět či osm. Každý z obou jazyků rukopisu (pokud samozřejmě ovšem existují) je psán „svým“ písmem a k záměně písma nedochází. Currier připouští i to, že pokud by i tak byla autorem rukopisu jen jedna osoba, mohla rukopis sepsat ve dvou různých obdobích svého života.

Další badatel, který se zevrubně zabývá problematikou Voynichova rukopisu, Philip Neal, upozorňuje, že řádky v rukopise (v „biologické“ sekci) vypadají, jako by byly psány ob řádek, že byla nejprve napsána jedna „sada“ řádek a potom do vynechaného místa mezi nimi vepsána druhá „sada“.

Pozoruhodné je i to, že v celém rukopise nejsou žádné viditelné opravy – nebylo co opravovat, anebo případné chyby v psaní byly prostě ponechány bez opravy?

Na druhou stranu je vidět, že jednotlivá písmena nejsou psána stále stejně silnou linkou. To je pochopitelné, protože pero namáčené do kalamáře nepíše stejnoměrně. V kolísání síly tahu pera by se však měla objevovat jistá pravidelnost. V rukopise jsou však některá písmena a části textu zesíleny nepravidelně, někdy třeba jen jedno „písmeno“ uprostřed „slova“. Dokonce to vypadá, jako by původní slabě napsaný text byl po napsání ještě jedno silněji obtažen. Kdo písmena obtahoval? Sám autor, když se mu zdála málo zřetelná? Nebo z jiného důvodu? Nebo někdo později, při studiu rukopisu tam, kde písmo vybledlo? Zdá se nepravděpodobné, že by zkušený písař, jímž autor Voynichova rukopisu bezpochyby byl, psal tak bídňě (tak bídňým perem?), že by cítil potřebu jednou napsaná písmena ještě obtahovat. Nebo skutečně byly jeho možnosti takto omezené, například chudobou či proto, že dlel ve vězení či v jiném pro psaní nepříznivém prostředí? A pokud obtahoval písmenka někdo jiný než autor a textu nerozuměl, byl vždycky tak přesný, aby je obtáhl správně?

V tomto případě mi to připadá jako přílišné pitvání se v problému. Když budu mít rukou psaný text mě známým písmem, nepřesné obtažení některých písmen mi nezabrání ho správně přečíst. Druhá možnost je však ta, že obtažená písmena mají nějaký zvláštní význam – mají se třeba vynechat anebo je třeba vynechat ta ostatní anebo něco úplně jiného.

A ještě jedna maličkost. Autor rukopisu jej napsal pravou rukou. Tím ze hry o autorství vypadávají všichni leváci – včetně Leonarda da Vinciho, o němž se v této souvislosti dříve také uvažovalo, s tím, že řada badatelů razila hypotézu, že rukopis je

soukromým deníkem mladého Leonarda (započatým možná již v dětském věku), která byla laickou veřejností donedávna s nadšením přijímána, jelikož souzněla s populárním esoterním klíší v brownovském stylu⁹.

Jedním z hlavních propagátorů teorie, že autorem rukopis je mladičkový Leonardo da Vinci (1452-1519) byl francouzský badatel Thierry Maugenest. Ten ve své knize *Manuscrit MS 408 Voynich* (2007) tvrdí, že objevil pod jedním z obrázků na str. 70 Leonardův podpis, slovo Leonardo napsané zprava doleva (jak je známo, Leonardo používal zrcadlové písmo – viz obrazová příloha níže). Další indicii Leonardova autorství je pro něj obrovské spektrum Leonardových znalostí, od anatomie po astronomii.

Podle Maugenesta pochází rukopis z r. 1472, což ovšem nedávné analýzy, určující stáří použitého pergamenu a barev, zpochybňují. I kdyby byl totiž pergamen zhotoven až v r. 1438, musel by i tak (za předpokladu, že autorem je výjimečně nadané dítě) přinejmenším 25 let někde nepoužitý čekat, což je velmi nepravděpodobné. Z výše uvedené teorie vychází i Edith Sherwoodová. Podle ní je rukopis je psán upraveným písmem středověkou italštinou a zašifrován formou anagramů, které jsou konstruovány v podstatě náhodně, bez přesných pravidel záměny písmen.

Ukázky Leonardova rukopisu z jeho poznámek

⁹ Viz knihy *Šifra mistra Leonarda*, *Da Vinciho kód* atd.